1846. N°. 133.

LEYDSCHE COURANT.

VRIJDAG, 6 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is ƒ 12 in het jaar;
de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 5 November.

Tot Conrector van het Gymnasium alhier is benoemd de Heer W. Ploegers, Litt. Hum. et Phil. Th. Dr.

— Het *Journal de la Haye* berigt dat bij de proefneming met de Leeghwater de verschillende deelen zeer regelmatig en achtereenvolgens hebben gewerkt. De elf pompen gaven bij iederen zuigerslag 66 □ ellen water. Hoewel bij iedere slagting van zulk eene massa water het werktuig aan eene drukking van 200,000 Ned. ℔ was onderworpen, ontwaarde men in het gebouw naauwlijks eenige schudding en geen ander geraas, dan dat van het nederstortende water. Het getal der slagen was ongeveer 7 in de minuut; het water werd 1.30 tot 1.50 ellen opgestuwd en de drukking van den stoom in de ketel was ongeveer 15 Ned. ℔. Zoo men ter geheele uitmaling het water uit eene grootere diepte dan thans zou moeten ophalen, en aan die stoomdrukking veling tot 90 Ned. ℔ mogen brengen en daardoor de snelheid der pompen vermeerderen. Thans, de werking nemende zoo als die den 1sten October plaats had, kan de Leeghwater, na aftrek van hetgeen verloren gaat, 450 □ ellen in de minuut of 648,000 in 24 uren, dat is ongeveer 45 millioen gewone emmers water oppompen. De kracht van den Leeghwater wordt geschat op die van 300 paarden. De ondervinding heeft reeds doen zien, dat men geen 2 Ned. ℔ steenkolen in het uur noodig had om de kracht van één paard te verkrijgen; terwijl men bij het stoomwerktuig in de Zuidplas daartoe 7 Ned. ℔ behoefde. Nogtans zal de Leeghwater, hoeveel minder brandstof hij ook vereischt, dagelijks ongeveer 15,000 Ned. ℔ kolen noodig hebben, om tot de verwachte uitkomst te geraken.

— Ook alhier is de vermoerderde uitvoer van rundvee zeer merkbaar. Bij voortduring trekt een menigte rundvee door deze stad, ter Koepoort uit, over de Dorpen naar Rotterdam. Zoo werden er alleen H. Dingsdag en Woensdag 652 stuks doorgedreven.

— Eergisteren en gisteren zijn te Katwijk wederom aangekomen eene bomschuit van den Reeder F. E. Meerburg, met 54,000, en van den Reeder Plokker, met 44,000, en een van de Reeders Taat en Cazaux, met 66,000 stuks bokkingen.

— Sedert den 31sten October tot heden zijn te Scheveningen elf pinken van de steurharingvisscherij aangekomen, welke gezamenlijk opgeven 560,909 stuks geleverd hebben. Van de 53 vaartuigen, waaruit de vloot dit jaar bestaat, zijn er nu reeds 21 aan wal gewezen; terwijl als een bijzonderheid vermeld mag worden, dat eene pink, die eerst zes dagen geleden voor de tweede maal was afgevaren, den 3den dezer weder met eene lading van 22,000 stuks is aangekomen.

Staat, aanwijzende het aantal Reizigers, benevens de Opbrengsten, gedurende de maand October 1846, op den Hollandschen IJzeren Spoorweg.

Vertrek van	Aantal Reizigers.	Opbrengsten, van Reizigers en Goederen.
Amsterdam	14,753	ƒ 18,180.13
Halfweg	248	95.25
Haarlem	9,302	6,277.51
De Vogelenzang	625	429.85
De Hillegommerbeek	62	30.30
Veenenburg	618	451.56
De Piet-Gijzenbrug	563	399.39
Warmond	302	225.15
Leyden	7,916	5,755.77
Voorschoten	472	275.65
Nieuw Oost-Einde	107	101.30
's Gravenhage	10,925	14,239.61
Vervoer van Rijt., Paard., Slagtvee, enz.		632.25
Totaal	45,953	ƒ 47,087.77
Bedrag der vorige opgave	493,653	499,361.98
Totaal Generaal	539,606	ƒ 546,449.75

— Door de Nederl. Handel-Maatschappij zijn bevracht de volgende schepen: Voor Amsterdam: Zeemanshoop, Kapt. Teensma; Anna en Elise, Kapt. Iaski; 's Hertogenbosch, Kapt. Matthijsen, en Broedertrouw, Kapt. Brouwer; de beide laatste van Dordrecht. Voor Rotterdam: Mercator, Kapt. Korteland; Celebes, Kapt. Bijl, en Margaretha, Kapt. Kramer. Voor Dordrecht: Marie Julie, Kapt. Marke. Voor Middelburg: Phoenix, Kapt. Kasse.

— Op Donderdag den 19den dezer zal te Gorinchem worden aanbesteed het bouwen van een nieuw Huis van Arrest, met de leverantie van alle bouwstoffen.

— Het aanal brieven, hetwelk met 's Lands stoomschip Vesuvius den 2den Julij van Batavia naar Singapore vertrokken was, om van daar met de Overland-post naar Europa verzonden te worden, bedroeg 1,192. Bovendien waren met die gelegenheid 250 brieven voor Singapore, 231 voor Banka, 151 voor Palembang en 94 voor Riouw, te zamen 766 brieven voor Indische plaatsen afgezonden. De Vesuvius was in den morgen van 14 Aug. op de reede van Batavia teruggekeerd, medebrengende de brieven en Nederlandsche bladen tot 23 Junij.

's GRAVENHAGE, 4 November.

Z. M. vertrekt morgen naar Tilburg, om, zoo men verneemt, vervolgens de reis naar Limburg aan te nemen, waar Z. M. Zondag zou aankomen.

— Z. K. H. de Prins van Oranje is eergisteren hier uit Stuttgart wedergekeerd.

— Den 16den dezer zal alhier aan het Ministerie van Binnenl. Zaken worden aanbesteed, de leverantie van 500,000 Ned. ℔ steenkolen, ten behoeve van het stoomwerktuig te Spaarndam.

— Men verneemt dat Z. Exc. de Minister van Financien dagelijks in beterschap toeneemt.

— In de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is beraadslaagd over de voordragt, betreffende het koloniaal batig slot over 1845.

De Heer de Monchy is niet voor het tegenwoordig ontwerp, omdat naar art. 59 der Grondwet aan het wezenlijk voorschrift niet is voldaan. Eerst dan kan men het batig slot bepalen, als werkelijk de staten van ontvangsten en uitgaven zijn ingekomen. Thans geschiedt eene dubbele aanwijzing. Eerst heeft men eene raming bij de wet op de middelen der staatsbegrooting, en nu zal men ten tweeden male ramen. De Spreker dacht hierna nog eenige vragen betrekkelijk de financiële operatiën in Indië. Hij keurt de uitgifte van wissels af als eene vergroting der batige slot-opbrengst, en wijst de noodzakelijkheid van verheffing der geldwaarde aan.

De Heer van Rijckevorsel spreekt nagenoeg in dezelfden zin, en wendt verder uit over de wederregtelijke bezetting der Engelschen van Borneo-Proper, waaromtrent hij van den Minister inlichting verlangt. Voorts wenscht hij dat het tijdstip genaderd is, dat de Overzeesche Bezittingen aan ons debathaar gewigt voor het verkeer des Moederlands door uitgebreide handeling en beschaving meer aan ons mogen worden verbonden. Het geheele tot Bali strekt gelijkelijk tot eere van de krijgsmagt te land en der marine, van den Opperbevelhebber en den Gouverneur-Generaal.

Ten slotte betuurt de Spreker dat bij de opbouwen zijde scheiding der Zitting, de hernieuwing van de tijdelijke wet op de middelen, de regeling van het batig slot, dat zij wat de Verlegenheidswet voor het einde dezes jaars nog zal kunnen tot stand brengen.

De Heer Luyns zegt dat hij tot de verstokten behoort, die nooit hebben kunnen gelooven, dat het autocratisch stelsel onder art. 59 der Grondwet moet worden verstaan. Het heeft hem daarom leed gedaan, dat de Kamer de vroegere wetten op dit stuk heeft aangenomen, en daardoor geacht zou kunnen worden tot het stelsel des Ministers toe te treden; hij zou ook gewenscht hebben dat de leden der Kamer, die in de Staats-Commissie hebben gezeten, tegen dergelijke uitlegging van wege den Minister, waren opgekomen. Het is duidelijk dat de overgelegde berekeningen, staten en mededeelingen niet in staat zijn om U Ed. Mog. op de hoogte te brengen. Men kan zonderling met cijfers omgaan; dit is weder gebleken uit de laatste stukken die aan de Kamer zijn medegedeeld. Het is spreker te binnen gekomen wat de Minister vroeger eens gezegd heeft, dat hij zich steeds zou bijveren zijne administratie te kunnen doen plaatsen in een glazen huis. Maar, zegt spreker, dat glazen huis heeft nog wel eens den schijn van mat glas, waardoor men niet zien kan. Men vrage nog zoo vele staten en berekeningen, zoo lang als men art. 59 op den tegenwoordigen voet uitlegt, zal er veel duisterheid overblijven. Spreker wenscht het glazen huis wel gaarne af te breken, ten einde die woning open te zetten, gelijk aan die van alle andere van des Ministers ambtgenooten. Spreker gaat nu meer in de bijzonderheden de antwoorden der

Regering op de gemaakte aanmerkingen na. Men heeft weder opgemerkt dat er uitgaven zijn, die op de staatsbegrooting dienen voor te komen. Die quaestie is ook reeds dikwerf behandeld. De werkzaamheden der natuurkundige commissie vorderen, gelooft Spreker, nog al uitgaven, en dienden mede op de staatsbegrooting voor te komen. Al hetgeen de Oost voordeel aan den Lande aanbrengt, moet in de wet begrepen worden; ook ladingen apen, rhinocerossen enz. mogen daartoe als Rijks eigendom gebragt worden. De Spreker vraagt inlichtingen wegens de restitutien aan de Nederlandsche Handelmaatschappij wegens in Indië gedane stortingen in de koloniale kas, wegens het schip de Pylades, dat in 1835 is vergaan, en waarvan in 1846 de zaak nog niet is afgedaan. De Spreker meent dat de verwikkeling van de staatsmet der Oost-Indische geldmiddelen dient te worden opgelieven. Een zeer groot deel van de Oostersche schulden is reeds bij de laatste conversie onder die van het Moederland opgenomen. Hij wenschte ook nog het overige te doen verdwijnen. Hij vestigt de aandacht wijders op den stand der Nederlandsch-Indische wetgeving; hij acht het een gevolg van het autocratisch stelsel, dat men nog niets deswege weet.

Voorts hebben de Heeren van Goltstein, Storm, Luyben, van Rosenthal, Knijpers en Hoffmann het woord gevoerd, onder welke de 3 eerstgenoemden zich over de uitzetting van verschillende personen uit Indië, met name van Z. Hoog Eerw. den Bisschop Grooff beklagen.

Z. Exc. de Minister voor Koloniën heeft hierna het ontwerp breedvoerig verdedigd. In de eerste plaats heeft Z. Exc. betoogd, dat de wijze, waarop thans het koloniaal bestuur wordt vastgesteld, de eenige is, welke in den tegenwoordigen staat van zaken kan worden aangenomen. Aan de Staats-Commissie worden alle mogelijke inlichtingen gegeven.

Een spruit van het mondstelsel geeft Z. Exc. onder anderen te kennen, dat het Indisch bestuur de kenbaar gemaakte inzigten van de Regering, betreffende het circulerend medium, niet gevolgd heeft, en dat dit merkwaardige vraagstuk aan de beoordeling van den Raad van State zal worden onderworpen, dat inmiddels de door den Gouverneur-Generaal uitgegevene wissels zullen worden gehonoreerd, maar niet meer dan daarvoor bij de waarde ter beschikking van het Departement van Koloniën zal hebben gesteld. — Ten aanzien van de Indische wetboeken verklaart Z. Exc., dat deze voor 1° Mei 1847 zullen worden afgekondigd, en met 1° Januarij 1848 in Indië van kracht zijn.

Betreffende het gewichtige vraagstuk van Borneo verklaart Z. Exc., dat op dit oogenblik nog niets daarover tusschen de Kabinetten van 's Gravenhage en Londen gewisseld worden, en dat hij uit dien hoofde daarover niet kan uitweiden; dat elke onderhandeling tusschen een sterkere en zwakkere buiten eigenaardige moeijelijkheden heeft. Reeds sedert lang zijn twee derden van Borneo door de Nederlanders bezet. Het komt der Nederl. Regering voor, dat het vragen der bedeling van het tractaat van 1824 zou zijn, indien Engelsche bezit namen van het andere deel. Van den kant van Engeland wordt beweerd, dat het bedoelde eiland niet valt in de termen van dat tractaat; maar hierop heeft er hij gewogen, dat er voor het oogenblik geen voornemen bestaat om hetzelve in bezit te nemen. Z. Exc. vertrouwt, dat Engeland zich aan deze verklaring zal houden.

Wat het vraagstuk van kerkelijken aard betreft, Z. Exc. had gewenscht, dat hierin deze Kamer onaangeroerd ware gebleven. Nu echter meent hij dit niet te moeten opperen, dat niet uit het oog verloren moet worden, dat de drie voornaamste eilanden onzer Oost-Indische bezittingen bewoond worden door millioenen Mahomedanen, welker onverdraagzaamheid steeds door hunne priesters wordt aangemoedigd, en om welke in rust te houden, men zelfs den schijn moet vermijden van godsdienstige bekeeringen te willen bevorderen; — dat de Regering sedert meer dan twee eeuwen dit beginsel vasthoudende, de bedienaars der Christelijke eeredienaren in die oorden gelijk heeft geacht met hare ambtenaren, en op deze wijze waarborgen heeft gevorderd, dat de voor het behoud van die hoogstbelangrijke volkplantingen zoo onvermijdelijke rust nooit in de waagschaal mogt worden gesteld; — dat de Regering nog geene bepaalde uitspraak heeft gedaan, maar overtuigd is geworden, dat de botsing ook in Rome een pijnlijken indruk heeft gemaakt; — dat de Regering in Indië, even als elders, de godsdienstige vrijheid wil en zal handhaven, maar van het eenmaal aangenomen beginsel niet kan afwijken, zonder de rust en het behoud van de volkplantingen op het spel te zetten; — dat zij daartoe moet weten, welke de bedienaars zijn van de onderscheidene godsdienstige gezindheden, en wat zij verrigten, en dat hij, Minister, eerder zijne betrekking zal nederleggen, dan van het vasthouden van dit beginsel afstand doen.

Bij hoofdelijke omvraag is het ontwerp aangenomen met eene meerderheid van 27 tegen 13 stemmen. Tegen hebben gestemd de Heeren van Ryckevorsel, Knijpers, Duymaer van Twist, Idzerda, Luyben, de Monchy, van Sasse van Ysselt, Hoffmann, Nap, van Pallandt, van Goltstein, Storm en van Rosenthal.

In de heden avond gehouden Zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal, is ingekomen een Koninklijk Besluit, waarbij, op voordragt van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 28sten October, de Heer Strens, op zijn verzoek, wordt ontslagen van zijn eed als Lid der Kamer, en, waarbij ten gevolge van het ontslag van dien Heer, en van het overlijden van den Heer Michiels van Verduynen, de Provinciale Staten van Limburg tegen den 10den dezer worden opgeroepen, om twee Leden der Kamer te verkiezen. — Aangenomen voor kennisgeving.

Daarna is men overgegaan tot de zamenstelling eener lijst van drie candidaten, waaruit Z. M. eene keuze zal doen, tot vervulling der opengevallen betrekking van Raadsheer bij den Hoogen Raad. Tot stemopnemers noodigt de Voorzitter uit, de Heeren Verwey, Mejan, Schooneveld, Faber van Riemsdijk en Hoffman.

Tot *eersten* candidaat wordt dadelijk bij de eerste stemming gekozen de Heer Mr. P. A. van Steenbergen, Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van Overijssel, met 31 tegen 2 stemmen, waarvan de Heeren van Steenbergen, Advokaat te Zwolle, en Modderman ieder eene op zich vereenigd hadden. — Voor den *tweeden* candidaat hebben er twee stemmingen plaats gehad. Bij de eerste stemming bekomen de Heeren de Graaff 13, Modderman 17, Strens en Bylevelt elk 2 stemmen, en Kronenberg en Westenberg elk eene stem. Bij de tweede stemming vereenigen zich op de Heeren Modderman 24, de Graaff 12 stemmen, en Kronenberg eene stem, zoodat de Heer Mr. H. J. H. Modderman, Lid der Kamer en Kahlonregter te Winschoten, als *tweede* candidaat op de lijst zal worden gebragt. — Tot *derden* candidaat wordt dadelijk met 22 tegen 15 stemmen gekozen de Heer Mr. M. van de Graaff, Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van Overijssel. De overige stemmen waren aldus verdeeld, de Heeren Strens 7, Kronenberg 6 stemmen, Westenberg en Bylevelt elk eene stem.

Die lijst zal aan Z. M. worden aangeboden door eene commissie van acht leden, bestaande uit de Heeren stemopnemers, waarbij zich zullen voegen de Heeren: van Goltstein, van Rijckevorsel, de Monchy en Nedermurgh.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, is de Zitting tot nadere bijeenroeping opgeheven.

UTRECHT, 3 November.

De Provinciale Staten van dit gewest hebben de volgende nominatie gemaakt voor den post van Griffier der Staten, welke betrekking vacant is door het overlijden van den Heer Mr. I. de Kosh: 1ste candidaat, Mr. G. W. Morrees, Griffier bij de Arrond.-Regtbank te Amersfoort; 2de Jhr. Mr. J. L. Rain, Substit.-Griffier bij de Arrond.-Regtbank alhier; en 3de Jhr. Mr. C. T. van der Brugge van Lauwenrecht, Kantonregter te Leerdam.

ARNHEM, 2 November.

Op de vette veemarkt alhier werd heden niet zoo veel vee ter verkoop aangebragt als zulks voorgaande jaren het geval was, hetwelk men toeschrijft aan de belangrijke opkoopen, welke er sedert eenige tijd in deze streken hebben plaats gehad. De verkoop was insgelijks minder belangrijk, doch de prijs blijft niettemin hoog, voor koeijen van 300 Ned. ℔ en daarboven werd nog 35 tot 45 cts. per Ned. ℔ besteed, terwijl het vee van mindere zuiverste tegen geringeren prijs konde worden gekocht.

KAMPEN, 31 October.

Laatstleden Donderdag kwam deze stad door een verstrooid landverhuizers uit den omtrek van Winterswijk, alle welgestelde lieden, reede 800 personen hebben die streken verlaten, en staan door nog een veel grooter getal gevolgd te worden.

MIDDELBURG, 3 November.

Men vernemt, dat de besmeltelijke longziekte zich dezer dagen in de gemeente Biervliet, onder de runderen van den landman J. B. de Vos heeft geopenbaard. De eerste provinciale veearts, de Heer J. van Hertum, heeft, op last van den Staatsraad Gouverneur dezer provincie, deswege een onderzoek bewerkstelligd. Dadelijk zijn de meest gepaste maatregelen verordend, om deze voor den veeman zoo noodlottige ziekte en den genomden stal te dempen en de verdere verspreiding derzelve in dit gewest te voorkomen; en daar deze veeziekte, welke in de andere gewesten onzes vaderlands zulke schrikbarende verwoestingen aanrigt, zich in de laatste acht jaren nu reeds zeventien malen in de onderscheidene districten dezer provincie heeft vertoond, en dezelve bereids zestien malen door de allezins gepaste maatregelen, door den veearts van Hertum, in zijne bekende *Verhandeling over de Longziekte* voorgesteld, is gestuit geworden, zoo heeft men alle reden om zich onder den zegen des Allerhoogsten, ook ditmaal met een even gunstigen uitslag te mogen vleijen.

's HERTOGENBOSCH, 3 November.

De Commissie in 1840 benoemd tot daarstelling van een ontwerp van verbeterde uitwatering door een kanaal van Grave naar Geertruidenberg, welke op den 21 en 22sten October jl. wederom is vergaderd geweest, ten einde de destijds gemaakte plans en begrooting te herzien en zoo mogelijk op eene mindere schaal te herleiden, heeft uit haar midden eene sub-commissie benoemd, ten einde die vereenvoudigingen in het bestaande ontwerp te brengen, welke dat nuttige werk zoude gedoogen.

Wij beschouwen het hier als een gelukkig voorteeken, dat juist die subcommissie uit dezelfde ervaren mannen bestaat, welke de ontwerpers van het eerste plan zijn; met den meesten ijver is dan ook dat werk door hen opgenomen en het sedert jaren door het water geteisterde Noord-Brabant heeft uitsdien het vooruitzigt, dat binnen korten tijd die Heeren van de subcommissie een voldoend nieuw ontwerp zullen aanbieden, met welks bespoediging en aannemelijke eindregeling zij de dankbaarheid van de inwoners dezer provincie zullen verwerven.

*) Wij vinden juist heden in het *Journal des Débats* een brief van Henry Wise, Agent van Brooke, waarin gemeld wordt dat hij tijding had van dezen tot 31 Augustus ll., en schrijft dat Sir Cochrane bezit van het eiland Dabooh zal nemen, ingevolge de van Lord Palmerston ontvangene bevelen; en dat alles zoo met den Sultan geschikt was, dat Engeland een bondgenoot zal ontmoeten, zoo het zich onverwijld op dit belangrijk punt wil vestigen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

WEST-INDIE.

PARAMARIBO, 19 September.

Den 1sten dezer vierde deze volkplanting een' dag, waarop een nieuwe dijkring voor dit gewest is aangevangen. De volksmenigte stroomde naar de Steenbakkersgracht, alwaar de plegtige inwijding van het nieuwe kanaal zoude plaats hebben. De schutterij en het garnizoen schaarden zich aan weêrszijden der aangelegde vaart, waarvan de brug met eene eerepoort was voorzien. De hooge autoriteiten en verschillende genoodigden, benevens de dames, verzamelden zich in eene keurig ingerigte en versierde tent, voor welke aan weêrszijden eerepoorten met toepasselijke opschriften waren geplaatst.

Omtrent ten zeven ure verscheen Z. Exc. de Gouverneur met zijn gezin, vooraitgegaan en gevolgd door eene eerewacht te paard van aanzienlijke burgers. De werklieden, ten getale van 111, waren in de netste orde in het bed der vaart, in twee rijen geschaard. Z. Exc. de Gouverneur sprak toen nagenoeg de volgende rede uit.

»INGEZETENEN VAN SURINAME!

»De inwijding van eenig werk, dat ten algemeene nutte wordt ondernomen, is altoos een onderwerp, hetwelk eene blijde feestviering overwaardig is.

»Van het nu op het oog hebbende werk wordt de nuttigheid, zoo ik mij niet vergis, volkomen door de gansche gemeente beaamd, maar hetgeen aan hetzelve nog eene veel hoogere waardij bijzet is, dat dit het eerste werk zijn zal, hetwelk in deze kolonie door vrije handen werd ondernomen.

»Te lang heeft Suriname gekwijnd onder den noodlottigen invloed van het vooroordeel, dat het aan eenen vrijen persoon niet betaamde, den vruchtbaren bodem met eigene handen te bearbeiden.

»Dit vooroordeel te trachten weg te dringen, was steeds het onderwerp mijner gedachten en het doel mijner overwegingen.

»Eenige welwillende militairen van het garnizoen, soldaten van den echten stempel, steeds bereid om de wenken van hunnen chef op te volgen, waren degenen, die onder de leiding van hunnen geachten kommandant, blijmoedig de spade bij de hand namen, om een verlaten en onoogelijk stuk gronds te herscheppen in eenen vruchtbaren akker, welke nu een oogenlust is te aanschouwen.

»Eere zij hun, die eer toekomt: dat gegeven voorbeeld is gewis niet zonder invloed gebleven op den denkenden burgerman.

»Weinige tijd na den aanvang dier werkzaamheden, vervoegden zich tot mij twee jonge personen, de Montel en Pauli; zij staan nu in ons midden, als voorwerkers van den eersten en den tweeden ploeg. Over hunne belangen te spreken was hun oogmerk en dat gaf mij aanleiding hen aan te moedigen om den landbouw werkdadig te gaan beoefenen, hun voorstellende den volgenden morgen in mijne dienst te komen werken, als wanneer zij tevens zouden kunnen leeren de behandeling van kulturen, welke, in deze kolonie, nog niet gekend waren.

»Zij zijn van dien dag af aan gedurende zes weken bij mij werkzaam geweest: 's morgens de eersten aan den arbeid, 's avonds de laatsten op het veld, en ik heb in dien tijd geene enkele aanmerking over hunne verrigtingen te maken gehad.

»Dit verdienstelijk voorbeeld bleef vijf weken zonder dadelijke navolging, niet echter zonder blijkbaren invloed op de gemoederen van anderen, tot dat eindelijk zes manschappen zich kwamen aanbieden, om het veldwerk te verrigten. Zij zijn het die als voorwerkers van den 3den tot den 8sten ploeg hier tegenwoordig worden waargenomen.

»Van lieverlede groeide het aantal der werkers aan tot dat het geklommen is tot een getal boven de honderd flinke rappe mannen die hier voor u gereed staan, om het werk met lust en ijver voort te zetten, tot aan de boorden van Saramacca. (Hierop volgde een algemeen bewijs van toestemming aan de zijde der werkers.)

»Welnu, mijne vrienden! ik wensch u geluk met uw besluit van de spade bij de hand te hebben genomen. De spade is een werktuig van een wonderbaarlijk scheppend vermogen, gij zult op de spade, — ik voorspel het u, wanneer gij tot betere bezinningen zult gekomen zijn, — nog eens nederzien als op den eersten grondslag van uw verbeterd bestaan.

»En laat dannet hier ontmoedigen door laffe aanmerkingen van eenen nieteling; maar volg liever het voorbeeld u door de edele voorzaten van het volk waartoe gij behoort, gegeven.

»Deze, zich vereenigd hebbende om de belangen van hun land voor te staan, gelijk ge u vereenigd hebt om uwe ligchaamskrachten aan te wenden tot verrijking van uw land, werden door eenen Parlaimont bestempeld met den naam van bedelaars; wat deden zij? Zij spotteden met den verwateling, hingen een bedelzak om den hals, lieten penningen slaan waarop een bedelzak gestempeld stond en droegen die als sieraad op de borst, terwijl zij zich den naam van bedelaars of geuzen, als teeken van hun verbond in het goede toeëigenden.

»De spade is beter en edeler dan de bedelzak! wat zeg ik? zij komt met den laatste in geene aanmerking. Die de spade vlijtig bezigt, haant zich een weg naar rijkdom en zal dus nimmer de toevlugt tot den bedelzak behoeven te nemen. Dus zij de spade onze en uwe leus en delvers uwe eerenaam.

»En nu wil ik, onder afsmeking van 's hemels besten zegen op het aan te vangen werk, de eer hebben U voor te gaan met de werkzaamheid, waarop gij allen die er het eerst deel aan hebt genomen, nog eens met welgepasten trots zult kunnen wijzen."

Na deze rede, groef Z. Exc. den eersten schop gronds uit, hetwelk gevolgd werd door de verschillende autoriteiten, genoodigden en particulieren, waarna de dames zulks met den troffel verrigteden.

Na den afloop hiervan trad A. M. de Montel voor, en deed, in naam der arbeiders, aan den Gouverneur, de navolgende aanspraak:

»EXCELLENTIE!

»De plegtige en indrukmakende wijze, waarop Uwe Exc. de eerste proeve onzer werkzaamheden aan dit nieuwe kanaal heeft ingewijd, wekt ons op, en Uw Hoog Ed. Gestr. de hulde onzer dankbaarheid aan te bieden. Ja, wij erkennen volgaarne, aan de leiding van Uwe Exc. verschuldigd te zijn, dat wij thans met het werktuig der landbouwers gewapend, den grond zullen leren ontwoekeren, hetgeen de weldadige natuur ons tot onderhoud schenken wil. — Uwe hand, Hoog Ed. Gestr. Heer! heeft de spade, weleer door ons gering geacht, tot de hoogst mogelijke waardij verheven, en uw voorbeeld heeft ons doen inzien, hoezeer wij vroeger verblind en bevooroordeeld waren. Thans zien wij dankbaar tot den Algoede op, die u aan ons als een redder heeft geschonken, en wij bidden des Hemels besten zegen af over uw behoud, voor het welzijn van uw huis, voor het geluk van Suriname, voor onze eigene welvaart!

»Wij leggen de belofte af, immer en altoos te zullen trachten u te bevredigen bij uwe toegenegenheid te erwerven en met lust en ijver te blijven arbeiden aan het werk, hetwelk uwe belangstelling ons heeft opgedragen.

»Wij bidden u de verzekering aan te nemen, dat wij steeds met innige liefde aan u zullen verknocht zijn en dat uw naam, thans met eerbied door ons uitgesproken, in ons dankbaar hart zal bewaard blijven en onze juichtoon geheel ons leven zijn zal: Leve de Baron Raders!" welke uitroep door al de arbeiders met geestdrift werd herhaald.

Daarna nam de E. G. Al Heer Procureur-Generaal M. P. de Kanter, het woord op en uitte den besten heilwensch voor het welgelukken eener proeve, zoo belangrijk voor het welzijn van Suriname, met de bede, dat de voorzigtigheid en beleid van Raders, de noodige kracht en opgewektheid moge verleenen, om de schoonste vruchten van zijn grootsch werk in ruime mate te plukken.

Hierna keerde de stoet naar de woning van Z. Exc. hield zich eenigen tijd met de aanwezigen bezig en begaf zich vervolgens terug naar de werkplaats, alwaar de delvers hun werk verrigteden onder het gejuich: Leve de Baron van Raders! Het feest werd met volksspelen besloten.

— De werkzaamheden aan het nieuwe kanaal worden met ijver voortgezet; men is reeds tot op 22 kettingen afstands gevorderd. Thans zijn er 200 delvers aan den arbeid, verdeeld in 20 ploegen, ieder van 10 man, waarbij een jongen als handlanger is gevoegd. 36 vrouwen, in 3 ploegen verdeeld, zijn er werkzaam, om de wegen langs het kanaal te slechten en in gereeden staat te brengen, alsmede met het gekapte hout, in de verlenging van het kanaal, weg te ruimen. Het bosch aan het volk, men reeds eenige dagen is genaderd, wordt door koloniale guides, in de uren waarin zij van gemeenlijke dienst bij hun corps bevrijd zijn, opengekapt, en zal dit werk geschieden naar wensch. Aan de noordzijde van het kanaal is men begonnen een veld af te perken, en rondom van waterleidingen te voorzien. Zoo zijvernemen zal het, bij wijze van voorbeeld, tot aanplanting van nopal en tabak worden gebezigd.

RUSLAND

PETERSBURG, 24 October.

Op grond van de nieuwe bepaling voor het bestuur dezer gemeente, zullen van den 25sten dezer tot den 8sten November de eerste vergaderingen gehouden worden van al de leden der gemeente voor de verkiezingen van stemgerechtigde leden van den stedelijken raad; hetgeen slechts om de 3 jaren plaats heeft.

— Berigten uit den Kaukasus melden, dat de vijand zich hijna niet meer vertoonde en verscheiden Circassische stammen zich nog bij voortduring onderwierpen. Een belangrijk persoon die zich onderworpen had, was de geestelijke Soleiman Effendi, die vroeger Agent van Schamyl was geweest; onderscheiden geestelijken hadden zijn voorbeeld gevolgd.

ITALIE

ROME, 20 October.

Men ziet hier in verwachting van de dingen die komen zullen. De Romeinen geven de hoop niet op, dat nog vóór den 8sten November, op welken dag de Paus de feestelijke besitneming van het Lateraan heeft bepaald, een bekendmaking wegens verbeteringen in de staatsregeling zal worden uitgevaardigd. En wordt ook over hervormingen niets meer gezegd, tevens dat de partij van vooruitgang alles aanwende, om die maatregelen te dwarsboomen. De Romeinen zien met vertrouwen op den Paus en den Kardinaal Giezi. Men zegt dat de Paus eenige dagen geleden de spoorweg-Commissie gelast heeft om de riglingen dier wegen in den Kerkelijken Staat onverwijld bekend te maken; het publiek hoopt zulks in de volgende week te vernemen. De Paus heeft voorts verordend, dat de talrijke bedelaars en vrijmiddelen van de straten zullen worden verwijderd, alle vreemde bedelaars naar de grenzen, en de inheemsche naar hunne geboorteplaats zullen worden gevoerd, terwijl diegenen die hier te huis behooren in gestichten, in welke Rome zoo rijk is, zullen worden opgenomen.

NAPELS, 18 October.

Het *Dagblad der Beide Siciliën* bevat het bekrachtigd handels- en scheepvaart tractaat van 4 July tusschen Oostenrijk en dit Koningrijk. Alle bij-

zondere voorregten zijn daarbij van wederzijde opgeheven, en de handel der beide Staten zal voortaan op volkomene gelijkheid gegrond zijn.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 28 October.

De toestand van den Aartshertog Palatijn, voor wiens leven men hier gevreesd had, was in de laatste dagen dermate verbeterd, dat er geene bulletins meer werden uitgegeven.

— De ziekte van de Grootvorstin van Rusland, Maria, dochter van den Grootvorst Michaël, boezemt bij voortduring ongerustheid in; haare ouders vertoeven nog steeds bij haar te dezer stede.

PRUISSEN.

BERLIJN, 31 October.

Als een bewijs van het toenemen der armoede alhier, kan onder andere dienen, dat in de laatste jaren, waarin de bevolking met 40,000 personen is toegenomen, de stedelijke belasting op het gemaal en geslagt in dezelfde verhouding is afgenomen.

ENGELAND.

LONDEN, 2 November.

Den 31sten is de Luitenant Waghorn alhier aangekomen, die weder op reis was geweest, om den kortsten weg door Europa te zoeken, ten einde de Indische brieven uit Alexandrië over te brengen; de renbode door Frankrijk was hem 27 uren vooruit.

— Het gedenkteeken voor Walter Scott, dat op den 15den Augustus, den verjaardag des dichters, te Edimburg werd onthuld en ingewijd, bestaat, behalve uit het marmeren beeld, uit een Gothisch gebouw, 130 voet hoog, zoodat het bij de hooge ligging van het plein in de Prinsessestraat zeer verre zigtbaar is, eene uitgestrektheid van 60 □ voeten beslaande, in den vorm van eenen sierlijk gebrokenen, op 5 bogen rustenden toren, die met torentjes, pilaren en nissen met beeldjes en half verheven beeldwerk uit de werken van W. Scott is omgeven. De eerste steen werd op den 15den Augustus 1840 gelegd en de kosten, met uitzondering van het door den beeldhouwer Steele vervaardigde marmerbeeld, beliepen 15,650 £, die door inteekening in Edimburg zelve en gedeeltelijk ook in Engeland, met name in Londen, zijn bijeengebragt.

BELGIE.

BRUSSEL, 3 November.

Den 10den dezer zullen de Kamers door den Koning met de gewone plegtigheid geopend worden.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 5den November de Heer P. C. Lezwijn, van Leyden, in de Regten, na verdediging zijner Dissertatie, continens: *Annotationem ad Tit. VII. Lib. III. Cod. de re Jud. in Caus. Civ.*

Bij besluit van den 28sten October, heeft Z. M. uit eene nominatie tot Leeraar bij de Hervormde Gemeente te Chaam, zijnde eene Koninkl. collatie, benoemd Ds. L. G. T. Creutzberg, te Horssen. — Ook heeft Z. M. het bestaan vergund van eene Christelijk afgescheiden gemeente te Midwolde en de Leek, provincie Groningen.

ADVERTENTIEN.

SOETERWOUDE, 1 November 1846. Heden overleed na een smartelijk lijden, ten huize van zijnen Broeder, de Hoog Wel Geboren Heer, GEORGE BARON VAN MASSOW, *Gepensioneerd Officier der Genie.*

Eenige Kennisgeving.

Eindelijk is het mij geoorloofd het grievend verlies mijner drie zeer geliefde Dochters opentlijk bekend te maken. MARIA ELIZABETH stierf op den 19den October, in den ouderdom van 17 jaren; PAULINA ROSA op den 22sten dito, in den ouderdom van 15 jaren, en JOHANNA MARIA LOUIZA op den 23sten dito, in den ouderdom van bijna 25 jaren. Ik ben zeer gevoelig en dankbaar voor de zoo menigvuldige, zoo treffende, ja zoo bijzondere bewijzen van deelneming, welke mij alleruwegen zijn te beurt gevallen, en bid God dat mijne vrienden en begunstigers, van zulke zware beproevingen mogen verschoond blijven.

LEYDEN, 3 November 1846. H. L. VERVOORT.

Men gelieve deze algemeene ook als bijzondere kennisgeving aan te merken.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

DE KONINKLIJKE NEDERDUITSCHE TOONEELISTEN VAN ZUID-HOLLAND,

Onder Directie der Firma J. H. HOEDT en A. PETERS,

op Maandag 9 November 1846,

FRIDOLIN of ***de gang naar de IJzersmelterij***, Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar het Hoogduitsch van HOLBEIN, in vele jaren niet vertoond. Gevolgd door: ***de Polka ten platten Lande***, Blijspel met Zang in 1 Bedrijf, naar het Fransche *Amenz ten 2ES ure.*

Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, roepen bij deze op alle personen, die geschikt en genegen zijn tot de vervulling der vakant vallende betrekking van **EERSTEN PRAECEPTOR** bij het **Stedelijk Gymnasium**, om zich met overlegging der vereischte getuigschriften en van een gezegeld verzoekschrift, in Persoon of bij vrachtvrije brieven, binnen *veertien dagen*, aan te melden aan HH. Curatoren van hetzelve Gymnasium, bij wien de noodige inlichtingen omtrent genoemde betrekking te verkrijgen zijn.

Leyden, 5 *November* 1846.

DU RIEU,
Ter ordonnantie van dezelve,
v. PUTTKAMMER.

NADERE OPROEPING VAN SCHULDEISCHERS.

De Ondergeteekende, *Curator* in het Faillissement van JOHANNES BINK, *Winkelier en Slijter in Brood en Sterke Dranken*, wonende in de Jansvossensteeg te *Leyden*, roept alle bekende en onbekende Schuldeischers, de Bevoorregte Pand- en Hypotheek hebbenden daaronder begrepen, die niet op de Vergadering van den 4den November 1846 tot Verificatie der Schulden zijn opgekomen, nader op, om op Woensdag den 11den November 1846, des voormiddags ten 11 ure, te verschijnen ter Vergaderkamer van de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, op het Raadhuis aldaar, ten einde nader over te gaan tot de Verificatie der Schuldvorderingen.

Leyden, 5 *November* 1846.

De Curator voornoemd,
H. REIJERS.

DE MAATSCHAPPIJ DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE alhier, zal op Vrijdag den 6den November 1846, des avonds ten *half acht* ure, in het ***Stads-Locaal*** op de Breedestraat, eene **OPENBARE VERGADERING** houden, in welke de Wel-Ed. Gestrenge Heer Mr. J. VAN LENNEP een Dichtstuk zal voordragen.

De Kaartjes van Toegang zijn, zoo ver de voorraad strekt, te bekomen bij de Wed. D. DU SAAR, Boekhandelaarster op het Rapenburg.

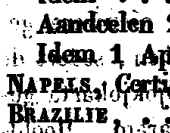

Men verlangt, dat voor eene **SCHRIJFLES** bekwame Personen, zich vóór den 10den November schriftelijk aanmelden, onder Letter **Z**, aan het Bureau dezer Courant.

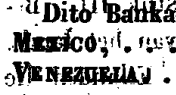

J. C. VAN DIJK, gedurende vele jaren Leerling van den Heer J. M. REIDINGER, *Boniwerker*, maakt bij deze bekend, dat hij de **BONT-AFFAIRE** voor zijne rekening met genoegen heeft overgenomen; beveelt zich in leders gunst bij het naderende jaargetijde, en hoopt het vertrouwen, zoo ruim aan zijnen voorganger geschonken, door eene nette en prompte bediening ook voor zich te mogen verwerven.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 4 NOVEMBER.

		Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gesloten.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld.	à 2½ pCt.	58 1/16	58 1/8	58 1/8
Dito dito	» 3 »	70 7/16	70 1/2	
Dito dito	» 4 »	92 3/8	92 1/2	
O. I. Leening	» 4 »	92	92 1/2	
Amortisatie Syndicaat.	» 4½ »			
Dito dito	» 3½ »			
Handel-Maatschappij	» 4½ »	173½	173½	173½
Haarlemmermeer	» 5 »			
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» 4½ »			
Aand. Holl. Spoorweg Maatschap.	» »			
BELGIE, Certificaten	» 4½ »			
Dito Dito	» 2½ »			
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½ »			
SPANJE, Leen, bij Ardoin van 85 £	» 5 »	21 3/8	21 7/8	
Dito bij dito, onbep. stukken.	» 5 »	20 5/8	21 3/8	
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3 »	32 1/16	32 3/8	32 5/16
Coupons Ardoins.	» »	18½	18½	
PORTUGAL, te Londen	» 3 »	39½	40	39½
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	104½	104½	
Dito dito 1828 en 1829	» 5 »	104½		
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5 »	97 1/16	97 3/8	
Dito bij HOPE	» 4 »	88 1/16	88 1/8	88 1/8
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4 »	87½		
Certificaten te Hamburg.	» 5 »			
Inschrijving in Assign.	» 6 »	63½		
Certificaten van dito	» 6 »	70½		
POLEN, Certificaten	» 4 »			
Dito Aandeelen met Loting	fl. 300 f			
Dito dito	» 500 »			
PRUISSEN, Loten van 50 R.	» » »	161		
OOSTENRIJK, Oblig. Weener Bank.	» 5 pCt.	102½		
Idem	» 4 »			
Oblig. Metalliek	» 5 »	104½		
Idem	» 2½ »			
Aandeelen 28 Mei 1834	f 500 f			
Idem 1 April 1839	f 250 f			
NAPELS, Certif. bij Lam. en Bouw.	à 5 pCt.			
BRAZILIE	» 5 »			
AMERIKA	» 6 »			
Dito Bankactien.	» 5 »			
MEXICO	» 5 »	21½	21⅝	
VENEZUELA	» 2 »			

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.